

Kontaktperson: For kommunen: fylkesmannen. For fylkesmannen: Landbruksdirektoratet v/seksjon landbruks- og naturskadeerstatning
Vår dato: 13.07.2017
Vår referanse: 17/1
Rundskriv erstatter: 39/2010

Kommentarer til forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon

[Forskrift 29. mai 2016 nr. 545 om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon](#) trådte i kraft 3. juni 2016, og gjelder offentlige pålegg som er gitt fra og med denne datoen. Dette rundskrivet gir veiledning til reglene i forskriften. Kapittelinnstillingen følger paragrafene i forskriften.

Det var behov for å lage en mer tydelig og presis forskrift og veiledning/instruks til forskriften. Et mål med endringene har vært å klargjøre hvilke bekjempelsestiltak vedtatt av Mattilsynet som gir rett til erstatning. Det er nå forskriftsfestet at det i planteproduksjonen bare kan gis erstatning når Mattilsynet har gitt vedtak om destruksjon av planter. Dette tilsvarer gjeldende regler om at det kun gis erstatning til sanering når det er gitt pålegg om avliving av husdyr.

Forskriften sitt virkeområde (§ 2) har særskilte bestemmelser for husdyrproduksjon, planteproduksjon og skogbruk. Det er fastsatt nye satser for erstatningsberegningen i husdyrproduksjonen. Godtgjøringen av egeninnsats i arbeid med smittesanering etter

standardisert lønnstrinn, som nå er forskriftsfestet, er økt og gjort felles for plante- og husdyrproduksjon. Tilskuddsordningen "Omlegging til annen produksjon" og erstatningsordningen for kassert ku- og geitemelk er begge avviklet.

Rundskrivet er også gjennomgått med tanke på å tydeliggjøre prinsipper for erstatningsberegning, avklare kjente, aktuelle problemstillinger og forenkle fremstillingen i rundskrivet på sentrale punkter.

Når det gjelder hvilke krav som stilles til søker fremgår hovedregelen av forskriften § 11, rundskrivet kap. 11. Hvilke konkrete krav som stilles til søker under de ulike ordningene er beskrevet nærmere i rundskrivet under omtalen av de enkelte ordningene. Rundskrivet omhandler ordningene:

- Erstatning etter offentlig pålegg om avliving av husdyr
- Erstatning etter offentlig pålegg om destruksjon av egenproduserte planter
- Erstatning etter frivillig nedslakting av småfebesetninger
- Erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode
- Erstatning ved flytterestriksjoner på bier
- Erstatning for nedfôringskostnader mv. pga. radioaktivitet

Forskrift, rundskriv, tilgang til elektronisk søknad og søknadsskjemaer er tilgjengelig på hjemmesidene til Landbruksdirektoratet (www.landbruksdirektoratet.no).

Innhold

1	TIL § 1. FORMÅL	5
1.1	FORKLARING AV FORMÅLET	5
1.2	ERSTATNING ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG HJEMLET I MATLOVEN § 22.....	5
1.3	ERSTATNING ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG HJEMLET I MATLOVEN § 31.....	5
2	TIL § 2. VIRKEOMRÅDE.....	6
2.1	GENERELT OM VIRKEOMRÅDE	6
2.2	VIRKEOMRÅDE HUSDYRPRODUKSJON	6
2.2.1	<i>Pålegg om avliving av husdyr</i>	<i>6</i>
2.2.2	<i>Nedføring mv. på grunn av radioaktivitet</i>	<i>6</i>
2.3	VIRKEOMRÅDE PLANTEPRODUKSJON	6
2.3.1	<i>Egenproduserte planter og plantedeler</i>	<i>6</i>
2.3.2	<i>Vilkår - virksomhet som har rett til produksjonstilskudd.....</i>	<i>7</i>
2.4	VIRKEOMRÅDE SKOGBRUK	7
3	TIL § 3. GENERELLE VILKÅR	7
3.1	KRAV TIL AKTSOMHET	7
3.2	FORSIKRING OG ERSTATNING.....	8
3.2.1	<i>Husdyrpålegg.....</i>	<i>8</i>
3.2.2	<i>Plantepålegg.....</i>	<i>8</i>
3.2.3	<i>Generelt.....</i>	<i>8</i>
4	TIL § 4. FRADRAG I ERSTATNINGEN, MINSTEUTBETALING OG EGENANDEL	9
4.1	FRADRAG AV SLAKTEVERDI, ULL OG PRISTILSKUDD MV.	9
4.2	FRADRAG FOR SPARTE KOSTNADER.....	9
5	TIL § 5. ERSTATNING ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG	10
5.1	NÅR GJELDER RETT TIL ERSTATNING?.....	10
5.2	HVA KAN ERSTATTES?.....	10
5.3	SANERINGSPERIODE, OPPHOLDSPERIODE OG TOM-TID	11
5.4	KOMPENSASJON - SANERINGSPLAN MRSA	11
5.5	SPESIELT OM MERVERDIAVGIFT	12
5.6	DET BEREGNES IKKE RENTER	12
6	TIL § 6. UTMÅLING AV ERSTATNING	12
6.1	VERDI AV HUSDYR.....	12
6.1.1	<i>Verdsetting av dyr etter standardiserte satser</i>	<i>12</i>
6.1.2	<i>Verdsetting av dyr der det ikke finnes standardiserte satser</i>	<i>12</i>
6.2	BEREGNING AV ERSTATNING FOR EGENPRODUSERTE PLANTER OG PLANTEDELER	13
6.2.1	<i>Ettårige vekster</i>	<i>14</i>
6.2.2	<i>Flerårige vekster</i>	<i>14</i>
6.3	BEREGNING AV ERSTATNING FOR PÅLAGTE SANERINGSTILTAK.....	15
6.3.1	<i>Generelt.....</i>	<i>15</i>
6.3.2	<i>Hus/bygninger:.....</i>	<i>15</i>
6.3.3	<i>Tiltak i bygninger, innredninger, utstyr etc.</i>	<i>16</i>
6.3.4	<i>Maskiner og større redskaper mv.....</i>	<i>17</i>
6.3.5	<i>Mindre redskaper og løsøre</i>	<i>17</i>
6.3.6	<i>Før, handelsgjødsel, materiell mv.....</i>	<i>17</i>

6.4	ERSTATNING AV EGET ARBEID OG ARBEID DER SØKER ER ARBEIDSGIVER.....	17
6.5	UTGIFTER TIL GJENNOMFØRING AV PÅLAGTE TILTAK.....	18
6.6	TILSKUDD TIL EKSTERNE KONSULENTTJENESTER.....	19
7	TIL § 7. ERSTATNING ETTER FRIVILLIG NEDSLAKTING AV SMÅFEBESETNINGER.....	19
7.1	SPESIELT OM DEKKING AV MATERIELLKOSTNADER	20
8	TIL § 8. ERSTATNING FOR TAP I EN PÅLAGT OPPHOLDSPERIODE	20
8.1	BEREGNING AV TAP I PÅLAGT OPPHOLDSPERIODE	20
9	TIL § 9. ERSTATNING VED FLYTTERESTRIKSJONER PÅ BIER.....	21
9.1	BEREGNING AV ERSTATNING VED FLYTTERESTRIKSJONER PÅ BIER	21
10	TIL § 10. ERSTATNING - NEDFØRINGSKOSTNADER MV. SOM FØLGE AV RADIOAKTIVITET	22
10.1	NEDFØRINGSKOSTNADER VED RADIOAKTIVITET (ORD. FØRKOMPENSASJON)	22
10.2	DYR SOM DØR UNDER PÅLAGT NEDFØRING ELLER MÅ NØDSLAKTES I PERIODEN	22
10.3	SLAKT SOM IKKE BLIR GODKJENT TIL MENNESKEMAT	22
10.4	MELDING OM NEDFØRING.....	22
11	TIL § 11. SØKNAD.....	23
11.1	SØKNADSSKJEMAET ER ELEKTRONISK.....	23
11.2	VEDLEGG TIL SØKNADEN	23
12	TIL § 12. VEDTAK, KLAGE OG DISPENSASJON	23
13	TIL § 13. OPPLYSNINGSPLIKT OG KONTROLL.....	23
14	TIL § 14. AVKORTNING, TILBAKEBETALING OG MOTREGNING.....	23

Generelle bestemmelser

1 TIL § 1. FORMÅL

1.1 Forklaring av formålet

Denne forskriften skal bidra til å redusere den økonomiske belastningen ved å gjennomføre bekjempelsestiltak som er pålagt med hjemmel i matloven. Erstatningsordningene er ingen inntektsgaranti og dekker ikke alle kostnader som påløper som følge av et gitt pålegg, men skal bidra til å redusere de økonomiske tapene. Erstatningsordningen skal bidra til å bekjempe smitte, dyresykdommer og planteskadegjørere ved å underbygge varslingsplikten (i matloven) ved at de som melder fra om sykdomsmistanke, kan få begrenset sine økonomiske tap.

Formålsbestemmelsen setter rammene for de ulike erstatningsordningene i forskriften.

Hvilke tap som dekkes går frem av paragrafene som gjelder for de ulike ordningene. Innholdet i påleggsbrevet med saneringsplan fra Mattilsynet danner grunnlaget for hva som kan bli erstattet.

Formålsbestemmelsen er utformet generelt og omfatter alle ordningene i forskriften. Likevel er det viktige forskjeller når det gjelder grunnlaget for de enkelte ordningene. Nedenfor er en kort oversikt over dette.

1.2 Erstatning etter offentlige pålegg hjemlet i matloven § 22

Retten til erstatning etter offentlige pålegg om avlaving av husdyr går frem av lovteksten i matloven § 22 første og andre ledd.

Retten til erstatning etter offentlige pålegg om destruksjon av planter følger av matloven § 22 tredje ledd.

Se nærmere omtale av ordningene i kapittel 5 og 6.

1.3 Erstatning etter offentlige pålegg hjemlet i matloven § 31

Matloven § 31 gir hjemmel for at det kan gis regler i forskrift om rett til kompensasjon for å lette etterlevelsen av matlovens krav og forpliktelser for andre forhold enn det som er regulert i matloven § 22.

Følgende erstatningsordninger i forskriften er hjemlet i matloven § 31:

- Erstatning etter frivillig nedslakting av småfebesetninger, § 7
- Erstatning for tap i en pålagt oppholdsperiode, § 8
- Erstatning ved flytterestriksjoner på bier, § 9
- Erstatning for nedfôringskostnader mv. som følge av radioaktivitet, § 10

Se nærmere omtale av de enkelte ordningene i kapittel 7 - 10.

2 TIL § 2. VIRKEOMRÅDE

2.1 Generelt om virkeområde

Virkeområde avgrensner hvem som har krav på erstatning når vilkårene i forskriften er oppfylt. Det er innført særskilte bestemmelser for virkeområde for husdyrproduksjon, planteproduksjon og skogbruk.

I denne forskriften brukes begrepet «virksomhet» i stedet for «foretak». Bakgrunnen er at matloven bruker begrepet virksomhet, men dette har ingen praktisk betydning for avgrensingen av virkeområdet.

2.2 Virkeområde husdyrproduksjon

2.2.1 Pålegg om avliving av husdyr

I henhold til matloven § 22 første og andre ledd kan dyreeier gis erstatning for sanering av bygningsmasse og eiendom ved pålegg om avliving av husdyr. Husdyr er definert som dyreslag som har en reell inntektsmessig betydning i samfunnet generelt. En legger ikke vekt på hvilken økonomisk funksjon dyret har for den enkelte eier, men den næringsmessige økonomiske betydningen dyreslaget har. Dette innebærer for eksempel at pålegg om avliving av prydhøns som holdes som hobbydyr, kan gi rett til erstatning. Dyreslaget høns har stor økonomisk betydning, og farlig sykdom hos prydhøns kan spre seg til kommersielt hønsehold. Også privatpersoner kan derfor ha rett til erstatning ved pålagt avliving av husdyr. Det er ikke krav om at vedkommende er berettiget produksjonstilskudd.

Erstatning for tap etter pålegg om avliving gis ikke for hund, katt og andre selskapsdyr. Hest regnes ikke som selskapsdyr i denne sammenheng.

2.2.2 Nedfôring mv. på grunn av radioaktivitet

Når dyreeier er pålagt nedfôring pga. for høye radioaktivitetsverdier, kan beitelag eller annen felles virksomhet som er knyttet til dyreholdet, søke om erstatning på vegne av dyreeierne når dyreeierne har gitt fullmakt til dette. Erstatningen kan betales ut til beitelagets konto.

2.3 Virkeområde planteproduksjon

Matloven § 22 tredje ledd gir hjemmel til å gi forskrifter om erstatning for tiltak som blir pålagt for å forebygge eller bekjempe planteskadegjørere.

2.3.1 Egenproduserte planter og plantedeler

Erstatning kan gis for egenproduserte planter og plantedeler som er pålagt destruert. Egenproduksjon vil si at planter blir dyrket frem fra såfrø, stiklinger eller lignende, eller at småplanter blir kjøpt inn for å drives frem til nytt utviklingsstadium før salg. Egenproduksjon omfatter også importerte småplanter som skal plantes om og drives frem til et nytt utviklingsstadium før de selges (for eksempel ved produksjon av Rododendron).

Det er bare den delen av en virksomhet som produserer og omsetter egenproduserte produkter innenfor jordbruk, hagebruk, gartneri og skogbruk som er omfattet av erstatningsordningen. Pålagte saneringstiltak på planter og plantedeler som er kjøpt inn

for direkte videresalg, erstattes ikke. Dette gjelder selv om innkjøpte planter må oppbevares i lengre tid i påvente av salg.

2.3.2 Vilkår - virksomhet som har rett til produksjonstilskudd

Erstatning etter andre ledd, planteproduksjon, er avgrenset til virksomhet som har rett til produksjonstilskudd eller leverer årsoppgave etter skatteforvaltningsforskriften § 8-3-7. Plikten til å registrere seg fremgår av merverdiavgiftsloven § 2-1, dvs. omsetning innen primærnæring må være på minst 50 000 kroner over en periode på tolv måneder. Vilkåret som er stilt om at virksomheten kan levere årsoppgave, betyr at det ikke stilles krav om at årsoppgaven må være levert ved tidspunktet for behandling av søknaden. Søknaden om erstatning kan behandles dersom vilkårene for å levere årsoppgave er oppfylt på påleggstidspunktet.

I forskriften § 2 andre ledd er det henvist til § 15-4 i merverdiavgiftsloven. § 15-4 er opphevet fra og med 1. januar 2017. Erstatningsforskriften vil bli endret slik at det vises til rett hjemmel i skatteforvaltningsforskriften § 8-3-7. Dette er en teknisk justering som ikke medfører endringer i virkeområdet.

2.4 Virkeområde skogbruk

Virkeområdet i tredje ledd er avgrenset til skogeiere som er berettiget tilskudd etter forskrift 4. februar 2004 nr. 447 om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Dette innebærer normalt at skogeier må ha mer enn 10 daa produktiv skog for å ha rett på erstatning.

3 TIL § 3. GENERELLE VILKÅR

Ifølge § 6 i matloven har virksomheten og enhver annen varslingsplikt til Mattilsynet ved fare for helseskadelige næringsmidler eller grunn til mistanke om smittsomme husdyrsykdommer og planteskadegjørere som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser. I § 28 i matloven er det gitt hjemmel for straffetiltak ved brudd på matloven.

I utgangspunktet har den enkelte eier risikoen og ansvaret for sine dyr og planter. Forskriftens § 3 setter vilkår om aktsomhet og varsling som må være oppfylt for å få erstatning. Søker må oppfylle vilkårene i § 3, selv om søker er omfattet av virkeområdet og har fått et pålegg som gir rett til erstatning etter §§ 6-10.

Det følger av alminnelig erstatningsrett at enhver har plikt til å begrense sitt tap så mye som mulig.

3.1 Krav til aktsomhet

Vilkåret gjelder generelt for alle erstatningsordningene som reguleres av forskriften. Første ledd stiller vilkår om at virksomheten:

- ikke har forårsaket sykdommen, utlegget eller tapet forsettelig eller grovt uaktsomt
- har oppfylt varslingsplikten
- har gjennomført pålagte tiltak
- har fulgt opp vedtak gitt i eller i medhold av matloven

Fylkesmannen har et selvstendig ansvar for å vurdere om alle vilkårene er oppfylt. Vurderingene skal framgå av vedtaket. Brudd på ett eller flere av vilkårene kan innebære at virksomheten ikke har rett på erstatning.

Begrepene forsett og grovt uaktsomt innebærer at sykdommer, utlegg eller tap som er fremkalt av søker med vilje eller gjennom skjødesløshet/uforsvarlig drift ikke gir grunnlag for erstatning. Det må foreligge god dokumentasjon for alvorlige avvik fra det normalt forsvarlige før retten til erstatning faller bort. Mindre avvik fra offentlige regler for husdyrhold er ikke uten videre tilstrekkelig for å avslå erstatning.

3.2 Forsikring og erstatning

Dersom søker har eller kunne hatt forsikring som helt eller delvis overlapper de tap som kan dekkes etter denne erstatningsordningen, skal forsikringsutbetalingene trekkes i fra ved beregning av erstatningen. I noen tilfeller innebærer det at også forsikringsutbetalinger søker kunne hatt om søker hadde tegnet forsikring, må beregnes og trekkes i fra. Tap som *faktisk dekkes* gjennom en allment tilgjengelig forsikringsordning, skal ikke erstattes etter denne forskriften. Vilåret gjelder for alle erstatningsordninger som omfattes av forskriften.

3.2.1 Husdyrpålegg

Retten til erstatning etter pålagt nedslakting i husdyrproduksjon er nedfelt direkte i matloven § 22, og derfor gjelder ikke samme avgrensning mot allment tilgjengelige forsikringsordninger som i de øvrige ordningene. Dette innebærer at dyreeier som ikke har tegnet forsikring, kan få erstatning selv om tapet *kunne* vært forsikret gjennom en allment tilgjengelig forsikring. I tråd med alminnelig erstatningsrett har likevel ikke dyreeier rett på erstatning dersom samme tap *faktisk blir dekket* av forsikringer søker har.

3.2.2 Plantepålegg

Erstatning etter forskriften § 5 andre ledd, plantepålegg kan ikke ytes for tap som er dekket gjennom en allment tilgjengelig forsikringsordning, uavhengig av om søker har tegnet slik forsikring eller ikke.

En allment tilgjengelig forsikringsordning er en forsikringsordning som tilbys generelt til en definert målgruppe, og som ikke bare er et tilbud utarbeidet individuelt for en konkret forsikringstaker (spesialforsikring). Alle forsikringsprodukter som tilbys i markedet er allment tilgjengelige.

Dersom virksomheten har eller kunne tegnet (en allment tilgjengelig) forsikring for deler av produksjonen, skal den delen av erstatningen som kan dekkes gjennom forsikring trekkes fra i erstatningsberegningen. Dersom søker ikke har tegnet en allment tilgjengelig forsikring, må den forsikringssummen søker ville fått utbetalt i det konkrete tilfellet beregnes på grunnlag av de markedsledende forsikringssekskapenes vilkår.

3.2.3 Generelt

Bestemmelsen innebærer at tapet først skal dekkes av forsikringer søkeren har tegnet, og ved plantepålegg også de forsikringer søker kunne ha tegnet, så langt forsikringsavtalen gjelder. Den offentlige erstatningsordningen dekker det som ev. gjenstår innenfor rammene av ordningen.

Det er også et vilkår at søker ikke får dekket sitt tap på annen måte. Eventuelt tilkjent erstatning kan kreves tilbakebetalt dersom tredjemann helt eller delvis dekker tapet.

4 TIL § 4. FRADRAG I ERSTATNINGEN, MINSTEUTBETALING OG EGENANDEL

Innholdet i § 4 første og andre ledd understreker at det er virksomhetens tap som skal legges til grunn i erstatningsutmålingene. Oppnådde inntekter eller sparte kostnader skal derfor inngå i erstatningsberegningen.

4.1 Fradrag av slakteverdi, ull og pristilskudd mv.

§ 4 første ledd gjelder for eksempel ved pålagt nedslakting der pålegget ikke stiller krav om destruering av dyret, og slakteverdi, ullverdi og pristilskudd blir utbetalt. Oppgjøret ekskl. merverdiavgift skal trekkes fra ved erstatningsutmålingen. Alle dyr som er omfattet av pålegget skal inngå i beregningen av erstatning og fradrag. Se punkt 5.5 om erstatning og merverdiavgift.

Eventuell erstatning for frakt av dyr til avl etter § 16 beregnes adskilt, og kommer ikke til fradrag ved annen beregning av erstatning.

Dersom pålegget innebærer at deler av en dyrebesetning skal destrueres, mens andre deler av samme besetning blir pålagt sendt til slakteri for konsum, kan beregningen av fradrag gjøres adskilt for disse to gruppene av dyr.

4.2 Fradrag for sparte kostnader

Alle kostnader virksomheten sparer som følge av pålegget om sanering skal trekkes fra i erstatningen. Kostnader virksomheten ville hatt uten saneringen skal ikke erstattes som saneringskostnader.

Ved pålegg i plante- og husdyrproduksjon kan en sanering medføre sparte rydde-, vaske- og desinfeksjonskostnader som ville ha påløpt i ordinær drift. Slike og andre tilsvarende variable kostnader skal trekkes fra ved erstatningsutmålingen. Ved erstatning for gjennomføring av pålagte tiltak for å fjerne mulige smittestoffer i henhold til § 5, skal det gjøres fradrag for prosedyrer som ellers ville blitt gjennomført ved normal drift. For eksempel kan dette være standard nedvask og desinfeksjon som blir gjennomført i en alt inn/alt ut-drift.

§ 4 andre ledd gjelder for eksempel også når avlingen helt eller delvis ikke blir høstet ved pålegg i planteproduksjonen, og dette medfører reduksjon av de variable kostnadene. I slike tilfeller skal innsparingen trekkes fra i erstatningsberegningen.

Følgende er eksempler på variable kostnader som kan bli redusert som følge av pålegg (listen er ikke uttømmende):

- leiekjøring
- emballasjekostnader
- leid arbeidskraft
- bruk av eget utstyr
- ordinær vask

Dersom virksomheten har inngått en forpliktende arbeidsavtale med arbeidstakere før produksjonstapet oppstår, og virksomheten ikke har mulighet til å bruke arbeidskraften til annet inntektsgivende arbeid, må forvaltningen vurdere om innsparingen er reell i det enkelte tilfellet eller om lønnsutgiften er å betrakte som faste kostnader. Erstatningen dekker ikke mer enn kostnader tilsvarende frikjøp av avtalen.

Faste kostnader endrer seg som regel lite ved pålegg eller andre forhold som påvirker produksjonen, og skal ikke tas hensyn til i erstatningsberegningen.

Grunnlaget for å beregne sparte kostnader er dokumentasjon fra tidligere år eller estimerte kostnader. Utgifter til leid hjelp som fremgår av søkerens dokumentasjon, kan fordeles til sum per dekar eller per kg. Fylkesmannen bruker summene til å beregne sparte kostnader i saneringsperioden. NIBIOs håndbok for driftsplanlegging, som bl.a. angir timepriser for ulike arbeidere, størrelse på lønninger og arbeidsforbruk, kan også være til hjelp i beregningen.

Erstatning etter matloven § 22

5 TIL § 5. ERSTATNING ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG

5.1 Når gjelder rett til erstatning?

Retten til erstatning gjelder utgifter og tap pådratt etter det tidspunktet Mattilsynet fattet vedtak om avliving eller destruksjon. Utgifter som har påløpt i forkant av vedtaket gir ikke rett til erstatning, som for eksempel der virksomheten er båndlagt eller er varslet om et kommende vedtak om avliving eller destruksjon.

Retten til erstatning for saneringsutgifter er som hovedregel avgrenset fra det tidspunktet Mattilsynet har gitt pålegg om avliving/destruksjon og frem til tidspunktet Mattilsynet gir godkjenning for gjennomført sanering. Merk at det er tidspunktet for når varen eller tjenesten ble bestilt som er avgjørende, og ikke at faktureringen skjer innen godkjenningen av saneringen.

Dekningsmessige gjenoppbyggingskostnader etter smittefjerning som er beskrevet i pålegg og/eller godkjent saneringsplan, kan erstattes selv om de er pådratt etter at Mattilsynet har godkjent saneringen med hensyn til fjerning av smitte.

5.2 Hva kan erstattes?

Erstatning gis for direkte tap og kostnader med å gjennomføre tiltak pålagt av Mattilsynet.

Innholdet i påleggsbrevet fra Mattilsynet med tilhørende godkjent saneringsplan avgjør hva som kan gi rett til erstatning. Kostnader til å gjennomføre muntlige pålegg fra Mattilsynet kan kun erstattes dersom de senere blir bekreftet gjennom et skriftlig pålegg. Dersom det under saneringen viser seg å være behov for flere tiltak enn listet opp i saneringsplanen, må Mattilsynet gi et nytt pålegg for at disse tiltakene skal kunne erstattes. Fylkesmannen fastsetter erstatningen etter prinsippene som er beskrevet under forklaringen til § 6.

Utgifter til planlegging, administrasjon, prøvetaking, møter, rådgivning mv. er ikke direkte tap, og erstattes ikke. Kostnader til å utarbeide saneringsplan dekkes ikke, med unntak for pålegg som gjelder MRSA.

Tiltak som virksomheten gjør på eget initiativ ut over de tiltakene som er pålagt av Mattilsynet blir ikke erstattet. Dersom Mattilsynet beskriver ulike måter for å oppfylle kravet om sanering dekkes det rimeligste alternativet. Søker velger selv om det skal gjennomføres et mer kostbart saneringsalternativ, men fylkesmannen skal uavhengig av dette valget legge det rimeligste alternativet til grunn for erstatningsberegningen.

Eventuelle indirekte kostnader eller avledede økonomiske virkninger av saneringstiltakene blir ikke erstattet. Eksempler på indirekte tap som ikke erstattes:

- tap som følge av at ny besetning/plantemateriale ikke holder samme kvalitet som det som måtte saneres eller som følge av mangel på nye dyr/såvare/planter
- tapte inntekter og tapte tilskudd
- tilvenningskostnader
- redusert tilvekst hos avkom eller økte kostnader til melkefôring når mordyret blir pålagt avlivet
- utgifter til frakt ved anskaffelse av nye dyr (gjelder ikke dersom nye avlsdyr skal anskaffes)
- kostnader ved å venne ny besetning til beite (tilvenningskostnader)
- tap som følge av lavere tilvekst i ny besetning
- fôringsutgifter
- utgifter til vedlikehold i båndleggingsperioden for restriksjonsbelagte områder
- utgifter til merking og registrering av dyr anskaffet etter at pålegget er gjennomført

5.3 Saneringsperiode, oppholdsperiode og tom-tid

I saneringsperioden og pålagt tom-tid eller pålagte oppholdsperioder erstattes ikke produksjonstap, tapte inntekter og tilskudd med mindre det finnes en særskilt hjemmel for å dekke tapet. Se f.eks. forskriften § 8.

5.4 Kompensasjon - saneringsplan MRSA

Ved pålagt avlaving av svinebesetninger etter påvisning av MRSA, kan dyreeier gis kompensasjon for nødvendige utgifter til ekstern bistand ved utarbeidelse av pålagt saneringsplan. I brev datert 8. februar 2016 til Mattilsynet og Landbruksdirektoratet beskriver Landbruks- og matdepartementet hvordan praksis skal være. Kompensasjon for slike dokumenterte kostnader er oppad begrenset til 30 000 kroner for besetninger med livdyr og 20 000 kroner for besetninger uten livdyr.

For alle andre husdyrsykdommer og planteskadegjørere regnes kostnader til utarbeiding av saneringsplan som indirekte kostnader som ikke dekkes over ordningen.

5.5 Spesielt om merverdiavgift

For virksomhet som er registrert i mva.-registeret og som får refundert merverdiavgiften i sitt avgiftsregnskap beregnes erstatningen eks. mva. For andre beregnes utgiftene til saneringen inklusive mva.

5.6 Det beregnes ikke renter

Forvaltningen skal ikke beregne renter ved erstatning etter denne forskriften. Krav på rente forutsetter hjemmel i lov, avtale eller en fast etablert sedvane. Matloven gir kun rett til erstatning for direkte tap som følge av pålegg etter loven, og renter er derfor ikke en del av erstatningsoppgjøret¹.

6 TIL § 6. UTMÅLING AV ERSTATNING

6.1 Verdi av husdyr

Erstatningen skal tilsvare verdien dyret hadde på påleggstidspunktet. Mattilsynet setter opp en spesifisert oppgave over de pålagt avlivede dyrene, hvor alder, kjønn og drekthet på påleggstidspunktet fremgår. Den datoen Mattilsynet påla avliving, er utgangspunktet for verdifastsettingen av dyrene. Dyrene kan vanligvis avlives kort tid etter at pålegget er gitt. Brevdatoen for det første vedtaket som omhandler avlivingen vil derfor normalt legges til grunn for valg av erstatningssatser etter forskriften. Det skilles på dyr som har standardiserte satser og dyr der det ikke finnes standardiserte satser.

6.1.1 Verdsetting av dyr etter standardiserte satser

For storfe, småfe, fjørfe og gris blir erstatningen beregnet etter standardiserte satser i forskriftens §§17-20. Utmåling av erstatning gjøres på bakgrunn av Mattilsynets oppgave.

6.1.2 Verdsetting av dyr der det ikke finnes standardiserte satser

Fylkesmannen fastsetter verdien på dyreslag/kategorier² der det ikke foreligger standardiserte satser.

- Fylkesmannen skal utmåle erstatning for hvert enkelt dyr. Om det finnes en markedspris for dyreslaget, er den retningsgivende for verdifastsettelsen.
- I verddivurderingen må man ta hensyn til dyrets alder og hva dyret var tenkt bruk til (livdyr for salg, avl, slakt).

¹ Spørsmålet om avsavnsrenter var til behandling i Gulating lagmannsrett 29. september 2003.

Lagmannsretten la her til grunn at husdyrloven kun ga krav på erstatning for direkte tap i forbindelse med pålegg etter loven, og at renter ikke kan inkluderes som en del av erstatningsoppgjøret.

² F.eks. er prydhøns en kategori fjørfe det ikke finnes standardsats for.

Differensiering i en besetning ut i fra hva dyret er forutsatt brukt til, gjøres etter følgende modell:

Kategori*	Utgangspunkt for erstatning	Fraktkostnader, m.m.	Fradrag:
Livdyr for salg	Markedsverdi/salgsverdi	Dekkes ikke.	For alle kategorier må det gjøres fradrag for faktisk slakteoppgjør, jf. § 4.
Dyr til avl i egen besetning	Gjenanskaffelsesverdi	Kostnader til transport av dyr tilbake til eiendommen kan bli erstattet tilsvarende som for dyr der det foreligger standardsats. Prinsippene i § 16 legges til grunn.	
Dyr til slakt	Erstatningen beregnes med utgangspunkt i slakteverdien.	Dekkes ikke.	

*Merk at ikke alle fertile dyr nødvendigvis kan regnes som avlsdyr.

6.2 Beregning av erstatning for egenproduserte planter og plantedeler

Erstatning for egenproduserte planter og plantedeler (se kap. 2.3) skal som et utgangspunkt tilsvare verdien plantematerialet hadde på påleggstidspunktet. Pålegget fra Mattilsynet inkl. tilhørende godkjent saneringsplan er grunnlaget for å fastsette erstatning. Den datoen Mattilsynet påla destruksjon er utgangspunktet for verdifastsetting av plantematerialet.

Mattilsynet eller virksomheten setter opp en spesifisert oppgave over plantematerialet som er pålagt destruert, hvor antall planter, utviklingstrinn, art og sort fremgår. Virksomheten skal oppgi/estimere verdien av plantematerialet på påleggstidspunktet i søknaden.

Fylkesmannen skal fastsette verdien av plantematerialet på påleggstidspunktet. Verdien fastsettes på grunnlag av dokumentasjon fra søker, fylkesmannens undersøkelser og verdsetting i markedet.

Når egenproduserte planter og plantedeler ikke har en omsetningsverdi på påleggstidspunktet, må fylkesmannen benytte en hjelpeberegning for å fastsette verdien (se punkt 6.2.1 og 6.2.2 under).

Dokumentert salgsmengde fra tidligere år kan være retningsgivende for å finne forventet salgsmengde. Salgsmengde er avlingsmengde fratrukket svinn fram til omsetningstidspunktet.

Om det finnes en markedspris for plantematerialet, er den retningsgivende for verdifastsettelsen. Priser kan dokumenteres med for eksempel prislister fra planteskoler.

I produksjoner med store prisvariasjoner gjennom sesongen kan fylkesmannen fastsette forventet pris basert på dokumentert gjennomsnittlig oppnådd pris tidligere år.

For å fastsette verdien på påleggstidspunktet gjøres fradrag for sparte kostnader fra påleggstidspunktet og fram til normalt salgstidspunkt, jfr. § 4. Det kan være sparte arbeidskostnader, spart gjødsel, emballasje, pottes, brett og plantevern.

Det skal gjøres fradrag for eventuelle salgsinntekter av kulturen i det året pålegget ble gitt.

Det gis kun erstatning for plantemateriale som er pålagt destruert og for pålagte saneringstiltak, jfr. punkt 6.3. Kostnader forbundet med å anlegge nytt felt og kjøpe nytt formeringsmateriale erstattes ikke.

6.2.1 Ettårige vekster

I de tilfeller der avlingen ikke har en omsetningsverdi på påleggstidspunktet eller der det høstes avling fra samme plante flere ganger gjennom sesongen, er det en utfordring å fastsette verdien av plantematerialet på påleggstidspunktet. For å finne verdien av avling og plantematerialet på påleggstidspunktet, må fylkesmannen bruke en hjelpeberegning. Verdien beregnes ved å finne produksjonstapet i saneringsåret. Produksjonstapet beregnes ved å sammenligne produksjonen i saneringsåret med avlingstall og oppnådde priser fra de tre siste år før saneringsåret.

Tidligere års avling og oppnådde priser kan dokumenteres med regnskapets hovedbok med nødvendige underbilag eller dokumentasjon fra regnskapsfører. Underbilagene kan være i form av regnskapsutskrifter eller oppgaver/fakturaer fra varemottager/omsetningsledd, hvor salget fremgår i mengde og beløp. Regnskapsutskrifter skal være bekreftet av ekstern regnskapsfører eller revisor.

Fylkesmannen fastsetter gjennomsnittsavling og forventet pris skjønnsmessig når grunnlaget for utregning av dette mangler, eller når det er urimelig at produksjonstapet blir beregnet på bakgrunn av salget de siste tre år.

6.2.2 Flerårige vekster

For å finne verdien av plantematerialet på påleggstidspunktet av flerårige vekster (f.eks. frukt og bær), må fylkesmannen bruke en hjelpeberegning.

Fylkesmannen beregner erstatning for det antall trær/busker/morplanter som Mattilsynet har pålagt destruert. Verdien av plantene beregnes ved å ta utgangspunkt i alderen på plantene og normal omløpstid.

Dersom avlingen ikke er høstet før plantematerialet destrueres, skal fylkesmannen beregne erstatning for tapt avling i saneringsåret.

Det skal ikke beregnes erstatning for trær/busker/morplanter som etter faglig standard burde vært fornyet. Det innebærer at i f.eks. at et jordbærfelt som er fem år, beregnes kun erstatning for evt. avlingstap av bærene i saneringsåret, men ingen erstatning for morplantene.

Det gjøres fradrag for eventuelle sparte kostnader og salgsinntekter i saneringsåret i henhold til § 4 i forskriften.

6.3 Beregning av erstatning for pålagte saneringstiltak

6.3.1 Generelt

Pålegget fra Mattilsynet med tilhørende godkjent saneringsplan er grunnlaget for å fastsette erstatning. Mattilsynet har i godkjent saneringsplan fastsatt hva som er nødvendige tiltak for å sanere smitten. Fylkesmannen skal beregne erstatning for gjennomføring av de pålagte tiltakene og fastsette erstatning etter dokumentasjon fra søker.

Søker har ansvar for å legge fram nødvendig dokumentasjon for kostnader som søkes erstattet. Søker har også ansvar for å gi tilleggsopplysninger dersom fylkesmannen finner dette nødvendig for å beregne erstatningen.

Unntaksvis og med forhåndsgodkjenning kan en takst utarbeidet av en autorisert takstmann i samarbeid med fylkesmannen legges til grunn for erstatningen. Utgifter til takst er ikke erstatningsberettiget.

Ved verdsetting gjelder følgende grunnprinsipp: Det er gjenanskaffelsesverdien på påleggstidspunktet som erstattes, med fradrag for slit og elde. Det vil si at gjenanskaffelsesverdien korrigeres ned til objektets faktiske verdi, etter fratrukk for blant annet alder, slitasje, vedlikeholdsbehov, sparte vedlikeholds- og fornyelseskostnader, m.m. Denne korrigeringen til faktisk verdi, eller nedskrivningen, bestemmes etter en konkret vurdering i hver sak. Både tidligere og nytt objekt bør dokumenteres ved hjelp av bilder.

6.3.2 Hus/bygninger:

Tapsberegningen består i prinsippet av tre hovedelementer, jf. § 6 tredje ledd, andre punktum:

- 1) finne gjenanskaffelsesverdien
- 2) beregne fradragene for standardheving
- 3) beregne fradragene for slit og elde

Fradragene er de økonomiske fordelene ved å få en ny bygning, objektivt vurdert. Gjenanskaffelsesverdien er nyanleggskostnad med den kvalitet og funksjonalitet som opprinnelig bygg hadde. Økt kvalitet og/eller funksjonalitet regnes som standardheving.

Det er ulike anslag for levetid av bygningsmasse og innredning, men for lik praktisering legges det til grunn at bygningskonstruksjonen har en forventet levetid på 40 år og innredningen har en forventet levetid på 20 år. Verdinedskrivningen beregnes lineært. Vedlikehold, påkostninger og påbygg forlenger den forventede levetiden og justeres etter den dokumentasjonen eier kan framlegge. Manglende vedlikehold eller skader som setningsskader, vannskader og lignende gir større fradrag i erstatningen.

Dersom søker er pålagt å destruere hele bygningen omfatter erstatningen både kostnadene ved å rive og destruere bygningen samt kostnadene ved gjenoppføring.

Ved gjenoppføring beregnes erstatningen ved først å fastsette gjenanskaffelsesverdien, som er kostnaden ved å gjenoppføre tilsvarende bygning på rimeligste måte, for så å gjøre

fradrag for standardheving, slit og elde. Fylkesmannen kan vurdere denne kostnaden på bakgrunn av en takst eller evt. et detaljert tilbud for tilsvarende bygg. Vesentlige endringer i størrelse, standard og/eller bruksområde, vil gi grunnlag for ytterligere fradrag i erstatningsutmålingen.

- 1) Gjenanskaffelsesverdien på en bygning svarer til antatt gjeldende nyanleggskostnad for en tilsvarende bygning. Eldre bygninger har vanligvis en enklere bygnings- og utstyrmessig standard enn nyere bygninger og vil ha en lavere nyanleggskostnad. Det skal derfor gjøres fratrukk for denne standardhevingen.
- 2) Fradragene på gjenanskaffelsesverdien vil i utgangspunktet være basert på bygningens alder, slitasje og vedlikehold. Fradrag for standardheving skal gjøres når konstruksjon eller materialer har høyere standard i ny bygning. Hvis nytt bygg har en bedre funksjonalitet for produksjonen enn tidligere bygg regnes også dette som standardheving.
- 3) Slit og elde varierer mellom bygg og må vurderes i hver enkelt sak. Mangelfullt vedlikehold over tid vil normalt føre til at det må gjøres større fradrag enn normalt. Innsparte kostnader på vedlikehold kommer til fradrag i erstatningen. Dersom bygningen som er pålagt sanert har lav forventet resterende levetid før fornyelse uansett måtte skje, skal det i prinsippet gjøres fradrag opp til 100 %. Slitasje og vedlikehold er spesielt viktig å vurdere i saker som gjelder husdyrrom og innredning for husdyr.

I henhold til ovennevnte prinsipper er det nedskrevet gjenanskaffelsesverdi og fradragene som er beskrevet i rundskrivet som skal benyttes ved verdifastsetting. Til dette arbeidet kan for eksempel Håndbok for driftsplanlegging benyttes som veiledende kilde. Det vises også til Landbruksdepartementets rundskriv M-3/2002 som kan være relevant som veiledning for hvordan selve beregningen utføres. Bygningsmessige endringer som ledd i saneringen skal utføres etter byggeforskriftens krav. Ev. erstatning for merarbeid for å tilfredsstille krav som utløses som følge av gjenoppføringen må vurderes i hvert tilfelle.

6.3.3 Tiltak i bygninger, innredninger, utstyr etc.

Fylkesmannen beregner erstatning for pålagte tiltak i bygninger som omfatter mer enn overflatebehandling, som vask og desinfeksjon, og eventuelt overflateforsegling av smittestoffer. Beregningen skjer etter grunnprinsippene som er gjengitt ovenfor. Utgangspunktet er at søker skal ha erstattet kostnaden ved tiltaket, men at det alltid skal gjøres fradrag i erstatningen for det som objektivt sett er en økonomisk fordel for søker ved gjennomføringen. Dersom søker gjennom tiltaket får en bygning som har bedre standard enn opprinnelig bygg, skal merverdien av høyere standard beregnes og trekkes fra. Det er merverdi i objektiv forstand som skal beregnes, uten hensyn til om søker selv mener at tiltaket har gitt en merverdi eller ikke.

Utskiftninger av deler av bygningen eller inne i bygningen, som f.eks. innredning, kledning, fastmontert utstyr etc., vil innebære at søker får en økonomisk fordel ved sparte vedlikeholdskostnader og kostnader til nødvendig fornyelse. Selv om mange deler av bygningen kan ha lang levetid, er arbeidet med vedlikehold og fornyelse en kontinuerlig prosess. Det må legges til grunn at alle deler av bygningen, utstyr, innredninger etc. både må vedlikeholdes og fornyes etter en viss tid. Alle innsparte vedlikeholds- og fornyelses-

kostnader som følge av saneringstiltaket skal derfor trekkes fra ved beregning av erstatningen.

Eventuell standardheving skal også trekkes fra erstatningen og må fastsettes skjønnsmessig av fylkesmannen, jf. § 6 tredje ledd, andre punktum, på grunnlag av dokumentasjon i søknaden og eventuelle tilleggsopplysninger som hentes inn. Slikt fradrag skal gjøres uavhengig av om søker mener standardheving er nyttig eller ikke. Utgangspunktet for vurderingen må være at alle husdyrrom har en normalt god standard, og oppfyller ev. krav til den aktuelle produksjonen før pålegget om sanering. Utgifter for å bringe produksjonsrommet opp til forskriftsmessig standard dekkes ikke etter denne erstatningsordningen.

6.3.4 Maskiner og større redskaper mv.

Gjenanskaffelsesverdien for maskiner og større redskaper som er pålagt destruert dokumenteres av søkeren. Dokumentasjon fra maskinforretning eller lignende kan legges til grunn.

Søker må oppgi alder/årsmodell og ev. merke/type på redskap og maskiner.

Gjenanskaffelsesverdien er nypris i markedet, med fradrag for slit og elde. Bruktpris i markedet for maskiner/redskap i tilsvarende alder og stand kan benyttes. Statusverdi, nedskrivningsverdi eller informasjon fra skatteberetninger kan være et hjelpemiddel i saksbehandlingen.

6.3.5 Mindre redskaper og løsøre

Søker skal som en del av søknaden/saneringsplanen sette opp detaljert kasteliste med en oversikt over alder og nypris på mindre redskaper og løsøre som er omfattet av pålegget og som det søkes om erstatning for. Mindre redskaper og løsøre er for eksempel trillebår og håndredskaper. Fylkesmannen legger til grunn nypris på tilsvarende produkter minus et standardisert fradrag på 25 %.

Det kan bare gis erstatning for gjenstander som er relevante for driften og som ikke er i strid med annet regelverk. Det utmåles ikke erstatning for gjenstander som ikke har økonomisk verdi. Legemidler som har utgått på dato eller som ikke er tillatt å bruke, utstyr og redskap som ikke har en praktisk verdi i drifta, og gjenstander som ikke lenger er i vanlig bruk (f.eks. NMT-telefoner), er eksempler på løsøre som ikke erstattes.

6.3.6 Fôr, handelsgjødsel, materiell mv.

Fôr, handelsgjødsel og forbruksmateriell som inngår i pålagt sanering erstattes med dokumentert innkjøpspris på påleggstidspunktet. Søkeren dokumenterer opplysningene.

Søkeren må signere alle pris- og kostnadsoppgaver ettersom disse inngår som del av erstatningssøknaden.

6.4 Erstatning av eget arbeid og arbeid der søker er arbeidsgiver

Søker skal som hovedregel utføre arbeidet selv eller velge rimeligste alternativ til bruk av leid arbeidskraft. Det vil si at søkeren så langt det er mulig skal være arbeidsgiver for det nødvendige arbeidet.

Arbeidsutgifter dokumenteres med spesifiserte timelister og timepris. Det skal oppgis type arbeid og navn på den som har utført arbeidet. Arbeid utført av søker erstattes etter lønnstrinn 48 i Statens hovedlønnstabell for LO STAT, UNIO og YS STAT. Satsen omfatter arbeidsgiveravgift og feriepenger. Arbeidstakers lønn dokumenteres ut fra lønnslistene der dato, antall timer og type arbeid er spesifisert.

Arbeid der søker er arbeidsgiver erstattes etter maksimalt lønnstrinn 48. Dersom fast ansatte har lavere lønn enn lønnstrinn 48, skal arbeidstakerens reelle lønn ligge til grunn i erstatningsberegningen.

Arbeid med egen søknad og søkerens deltakelse under kontroll og prøvetaking med Mattilsynet erstattes ikke.

6.5 Utgifter til gjennomføring av pålagte tiltak

Pålagte tiltak i driftsbygninger og på utearealer kan være ekstra vasking, desinfisering, fjerning av løs murpuss, maling, innkledning av vegger, fjerning av øverste jordlag etc. (se 6.3.2).

Kostnadene ved å utføre pålagte tiltak dekkes etter dokumentasjon, enten ved faktura for innkjøp av varer og tjenester eller ved dokumentert bruk av eget utstyr. Fylkesmannen kan fastsette en erstatning som er lavere enn dokumentert kostnad dersom tiltaket er gjennomført til en vesentlig høyere kostnad enn hva slikt arbeid normalt kan gjennomføres for. Det samme gjelder dersom gjennomførte tiltak har gitt en høyere standard enn før pålegget ble gitt.

Kjøp av tjenester fra firma med spesialkompetanse, f.eks. saneringsbyrå til sanering, erstattes kun i de tilfeller Mattilsynet har pålagt at enkelttiltak må utføres av bestemte virksomheter med spesialkompetanse. Fylkesmannen kan unntaksvis gi erstatning for kjøp av tjenester når det er nødvendig for å gjennomføre saneringen. Søker må i slike tilfeller godtgjøre hvorfor saneringen ikke kan gjennomføres etter hovedregelen i kap. 6.4. (sykemelding e.l.)

Landbruksdirektoratet har utarbeidet følgende anbefalte satser og anbefalinger for å beregne typiske saneringskostnader. Fylkesmannen fastsetter imidlertid erstatning for pålagte tiltak etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle:

- Drift av egne større maskiner (traktor med redskap, egen gravemaskin, truck og lignende) erstattes med 200,- kroner per driftstime. Satsen inkluderer kostnader til drivstoff, olje, service mv.
- Drift av egen eller leid byggtørke og høytrykksvasker erstattes med 20,- kroner per driftstime. Satsen inkluderer kostnader til drivstoff, olje, service mv. Tilsvarende sats kan unntaksvis benyttes for annet nødvendig utstyr med tilsvarende driftskostnader.
- Kostnader ved leie av utstyr der driftskostnadene ikke inngår i leiesummen erstattes etter dokumentasjon.

I normal drift, inkludert i tom-perioder, er det normalt behov for noe strømforbruk. Strømkrevende utstyr blir erstattet med den faste satsen gitt over. Ytterligere utgifter til strøm i saneringsperioden dekkes ikke av ordningen. Ett unntak er allikevel de sakene der

Mattilsynet pålegger at temperaturen i veksthus skal være på et bestemt nivå i hele eller deler av saneringsperioden. Kostnaden ved strømforbruket dekkes i disse sakene når kostnadene overstiger strømforbruket ved normal drift.

Innkjøp av større maskiner og redskap for gjennomføring av saneringstiltakene blir ikke erstattet med mindre Mattilsynet konkret har pålagt slikt innkjøp. Dersom søker kan dokumentere at kjøp av materiell er rimeligere enn leie kan slik kostnad likevel erstattes. Restverdien av slike innkjøp skal vurderes ved erstatningsberegningen. Leie av utstyr/materiell som anses nødvendig for å gjennomføre påleggene, og som en ikke forventer at søker er i besittelse av, kan erstattes.

6.6 Tilskudd til eksterne konsulenttjenester

I saker der fylkesmannen har behov for å hente inn fagkompetanse som støtte for sin saksbehandling, kan fylkesmannen på eget initiativ, finansiert over eget driftsbudsjett, kjøpe eksterne konsulenttjenester. Der fylkesmannen velger å kjøpe konsulenttjenester skal ekstern konsulent gis et tydelig oppdrag og en grundig innføring i regelverket og de prinsippene for verdifastsetting som gjelder etter denne forskriften. Tilskudd til eksterne konsulenttjenester kan ikke finansieres over erstatningsordningen.

Helt unntaksvis kan Landbruksdirektoratet, finansiert av egne driftsmidler, dekke deler av fylkesmannen sine kostnader ved eksterne konsulenttjenester. Fylkesmannen må ev. sende søknad om tilskudd til Landbruksdirektoratet på forhånd. Landbruksdirektoratet innvilger ikke tilskudd til å redusere den generelle arbeidsbelastningen hos fylkene.

Tilskudd kan innvilges i spesielt omfattende og krevende saker, som for eksempel der en virksomhet har gjentatte MRSA-påvisninger.

Landbruksdirektoratet kan ikke gi tilskudd til tiltak som har til hensikt å bistå søker i utforming av egen søknad, eller til dekning av kostnader for å gi råd til søker om valg av saneringsmåte. Det er søkers ansvar å levere fullstendig søknad med dokumentasjon av tapet. Dersom søknad med dokumentasjon er mangelfull, må fylkesmannen følge det opp ved å innhente tilleggsdokumentasjon eller avvise søknaden dersom tilleggsdokumentasjon ikke blir ettersendt innen fastsatt frist. Husk å gi forhåndsvarsel om mulig avvisning i anmodning om tilleggsinformasjon. Landbruksdirektoratet forutsetter at bruk av eksterne tjenester gjøres slik at det bidrar til den interne kompetanseutviklingen, slik at det i nye, lignende saker normalt ikke skal være behov for å søke tilskudd. Generelt, men spesielt i saker der tilskudd til bruk av konsulenter er gitt, forutsetter Landbruksdirektoratet at fylkesmannen tilbyr resultatene av tjenestekjøpet til andre embeter og til direktoratet.

Erstatning etter matloven § 31

7 TIL § 7. ERSTATNING ETTER FRIVILLIG NEDSLAKTING AV SMÅFEBESETNINGER

En virksomhet som blir ilagt offentlige restriksjoner mot å sende besetningen på fellesbeite på grunn av skrapesyke, CAE eller mædi-/visnaviruset, vil få økte kostnader til tilsyn, gjerdehold, leie av areal mv. Restriksjonene kan vedvare over flere år. Erstatning

har til hensikt å styrke virksomhetens muligheter til å få opphevet restriksjonene gjennom nedslakting av eksisterende besetning og starte opp med nytt, sykdomsfritt dyremateriale.

Et vilkår er at hele besetningen slaktes ned innen 6 måneder etter at restriksjonen er endelig vedtatt av Mattilsynet.

Kun dyr og materiellkostnader dekkes av erstatningen. Generelle pålagte saneringstiltak som tømning av gjødselkjeller, rengjøring og desinfisering er et vilkår for erstatning, men dekkes ikke av erstatningsordningen ved frivillig nedslakting.

Søker må vedlegge følgende dokumentasjon fra Mattilsynet:

- erklæring med nevnte restriksjoner/diagnose
- oppgave over dyr
- attest på at tiltakene er tilfredsstillende gjennomført

Avregningsoppgave fra slakteriet gjelder som dokumentasjon på slaktedato og antall slaktedy. Utbetalt slakteoppgjør trekkes fra i erstatningsberegningen, jf. § 4.

7.1 Spesielt om dekking av materiellkostnader

Virksomheten kan få dekket materiellkostnader til pålagte saneringstiltak, som utbedring og destruering. Søker må dokumentere at Mattilsynet har ansett utbedring og utskifting nødvendig. Søker må legge frem pålegg/saneringsplan og dokumentasjon over de faktiske utgiftene til tiltakene og erklæring fra Mattilsynet om at tiltakene er gjennomført.

8 TIL § 8. ERSTATNING FOR TAP I EN PÅLAGT OPPHOLDSPERIODE

Erstatning for tapte produksjonstilskudd som følge av en pålagt oppholdsperiode ut over 12 måneder etter nedslakting, skal bidra til å gjøre det mulig å gjenoppta driften når oppholdsperioden er over. En virksomhet som blir pålagt opphold i driften for en periode, mister inntekter som kan være vanskelig å erstatte med andre inntekter i oppholdsperioden. Oppholdsperioden må være spesifikt pålagt av Mattilsynet, og må ikke forveksles med saneringsperioden selv om denne går utover 12 måneder. Et eksempel på pålagt oppholdsperiode kan være besetninger som er sanert for paratuberkulose og som i tillegg er pålagt en tomperiode/oppholdsperiode på to år.

8.1 Beregning av tap i pålagt oppholdsperiode

Erstatningen beregnes for den delen av den pålagte oppholdsperioden som går ut over vanlig dekningsperiode for avbruddsforsikring på 12 måneder og maksimalt frem til oppholdsperioden er utløpt, oppad begrenset til tre år etter at pålegget ble gitt. Det gis ikke erstatning for pålagte oppholdsperioder under 12 mnd. Erstatning for tapte produksjonstilskudd gis for maksimalt 24 mnd.

Fylkesmannen beregner erstatningen på grunnlag av satsene for areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd og beitetilskudd på påleggstidspunktet. Erstatningen er avgrenset til disse statlige tilskuddene. Beregningsgrunnlaget ved siste registreringspunkt før nedslakting legges til grunn.

Fylkesmannen skal trekke fra 10 % i egenandel fra erstatningen, jf. § 4 femte ledd. Erstatningen utbetales som et engangsbeløp etter at Mattilsynet har bekreftet at alle

pålagte saneringstiltak er gjennomført. Det er et vilkår for erstatning at virksomheten starter opp igjen med tilsvarende drift, dvs. samme dyreart og tilsvarende driftsform.

Produksjonstilskudd som er innvilget i perioden kommer til fradrag.

Søknadsfristen 6 måneder etter datoen på vedtaksbrevet fra Mattilsynet om at alle pålagte tiltak er gjennomført/saneringen er godkjent, jf. § 11. Utbetaling for tapte tilskudd i oppholdsperioden kan skje før besetningen er reetablert, men med forbehold om at reetablering må skje. Virksomheten må i så fall følges opp, og beløpet ev. kreves tilbake eller motregnes i andre tilskudd dersom reetablering ikke skjer. Reetablering skal igangsettes umiddelbart etter at den pålagte oppholdsperioden er over, men med hensyn til praktisk gjennomføring og force majeure.

9 TIL § 9. ERSTATNING VED FLYTTERESTRIKSJONER PÅ BIER

Produksjonsopplegget for honning er ofte basert på strategisk forflytting av bikuber mellom områder med rik blomstring til forskjellige tider av sesongen. Virksomhet som blir ilagt flytterestriksjoner for sine bikuber kan derfor oppleve svikt i honningproduksjonen.

9.1 Beregning av erstatning ved flytterestriksjoner på bier

Erstatningen benytter satsen i forskrift av 15. september 2015 nr. 1054 om satser for og beregning av erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon.

For virksomhet i etablerings- eller nedbyggingsfase kan fylkesmannen fastsette gjennomsnittsproduksjonen skjønnsmessig med utgangspunkt i produksjonsnivået for sammenlignbare virksomheter i området for de produksjonskubene som er underlagt restriksjoner. Produksjonskuber er kuber hvor det produseres honning gjennom hoveddelen av gjeldende produksjonssesong.

Beregningsgrunnlaget er nedgangen i kg honning produsert det aktuelle året med restriksjon i forhold til gjennomsnittsproduksjon siste 3 år før restriksjonen ble iverksatt. Gjennomsnittsproduksjonen blir beregnet ut fra dokumentert honningproduksjon i kg per produksjonskube siste tre år før skadeåret. Differansen mellom beregnet gjennomsnittsproduksjon og gjennomsnittsproduksjon for de samme kubene i året med restriksjon multipliseres med erstatningssatsen (kr per kilo honning) og multipliseres med antall kuber.

Dersom virksomheten har fått erstatning for svikt i honningproduksjon i ett eller flere av årene i perioden som ligger til grunn for gjennomsnittsberegningen, skal de tre siste årene uten innvilget erstatning for svikt i honningproduksjonen eller erstatning for flytterestriksjoner på bier benyttes i beregningen. All honningproduksjon som inngår i beregningene må dokumenteres. Antall produksjonskuber i gjennomsnittsåret og skadeår bør som hovedregel være i samsvar med søknad om produksjonstilskudd det aktuelle skadeåret. Søker må begrunne ev. avvik. Produksjon i gjennomsnittsårene dokumenteres ved solgt mengde honning som framgår av hovedbok, næringsoppgave eller regnskapsbilag. Dokumentasjonen skal vise salg av honning, både i mengde og beløp, i hvert av årene i gjennomsnittsperioden. Regnskapsutskrifter skal være bekreftet av ekstern regnskapsfører, revisor eller kommune.

10 TIL § 10. ERSTATNING - NEDFØRINGSKOSTNADER MV. SOM FØLGE AV RADIOAKTIVITET

Hensikten med erstatning for økte utgifter som følge av pålagt nedføring pga. for høyt radioaktivitetsnivå er å bidra til at kjøtt fra småfe og storfe som slaktes kan nyttes til menneskemat.

10.1 Nedføringskostnader ved radioaktivitet (ord. førkompensasjon)

Som hovedregel blir det ikke gitt erstatning for kostnader i tidsrommet mellom sanking og måling. Unntaket er dersom manglende kapasitet hos Mattilsynet har ført til at målingene ikke har vært mulig å gjennomføre innen fire dager etter sanking. Tidspunktet for sanking må være dokumentert fra landbruksforvaltningen i kommunen (attest fra kommunen skal følge søknadsskjemaet).

Fra og med åttende nedføringsuke øker erstatningssatsen for bl.a. å dekke eventuell nedsatt klassifisering på grunn av utsatt slakting, inkludert brunstsmak (lukt) av kjøttet.

Det gis kun erstatning for dyr som er innmeldt til slakting senest en uke etter at pålagt nedføringsperiode er avsluttet.

Retten til erstatning etter § 10 fjerde ledd faller i sin helhet bort dersom virksomheten ikke har fulgt godkjent nedføringsplan.

Det gis ikke erstatning for nedføring av storfe som blir slaktet før de er 2 måneder gamle, med unntak av nødslakt der slaktet ikke blir godkjent på grunn av høyt innhold av radioaktive stoffer.

10.2 Dyr som dør under pålagt nedføring eller må nødslaktes i perioden

I søknad om erstatning må det vedlegges dokumentasjon fra veterinær eller landbruksforvaltningen i kommunen på at dyret døde under nedføring og dokumentasjon av vekt av kadaveret.

Bekreftelse fra kommunen på at pålagt nedføringsopplegg er fulgt skal også vedlegges søknaden.

10.3 Slakt som ikke blir godkjent til menneskemat

I de tilfeller der det er dokumentert at godkjente førplaner er fulgt, kan det gis erstatning for slakt av storfe og småfe som etter pålagt nedføring har så høyt innhold av radioaktive stoffer at kjøttet ikke kan nyttes til menneskemat.

10.4 Melding om nedføring

Kommunen skal ha melding om startdato for nedføring og godkjenne denne. Dokumentasjon for starttidspunkt for nedføring skal vedlegges søknaden.

Kommunen gir veiledning om føring, setter opp planer og kontrollerer at førplanene blir fulgt. Kommunen sender oversikt over nedføringsplaner med startdato til fylkesmannen.

Søknad og saksbehandling

11 TIL § 11. SØKNAD

11.1 Søknadsskjemaet er elektronisk

Det er søkers ansvar å levere søknad i rett tid. Mattilsynet har godkjent saneringen den dato vedtaket om godkjenning av saneringen er datert. Søknadsfristen er 6 måneder etter denne datoen, selv om Mattilsynet ber om supplerende oppfølgingsprøver på et senere tidspunkt.

Elektronisk søknad sendes via Altinn. Papirskjema finnes på Landbruksdirektoratet sine nettsider.

11.2 Vedlegg til søknaden

Søkeren må legge ved dokumentasjon fra Mattilsynet på at alle pålegg er gjennomført før det kan fattes endelig vedtak om erstatning. Godkjent saneringsplan, nedforingsplan eller lignende vedlegg som gjelder gjennomføringen av pålegget vedlegges.

Tap og utgifter ved gjennomføringen av pålegget må dokumenteres gjennom innsending av faktura, regninger, timelister og annen dokumentasjon som muliggjør beregning av erstatningen.

Ved pålegg om omfattende sanering, kan det gis delutbetaling av erstatning. Søker må dokumentere at en definert del av pålegget er gjennomført. Videre må kostnadene for tiltaket dokumenteres, ved for eksempel faktura eller timelister med bekreftelse på at pålagte tiltak er gjennomført.

For øvrig vises det også til det som er omtalt under de enkelte ordningene.

12 TIL § 12. VEDTAK, KLAGE OG DISPENSASJON

Dispensasjonssøknad skal komme fra søker. Søknaden om dispensasjon adresseres Landbruksdirektoratet, men sendes fylkesmannen for uttalelse.

Opplysningsplikt, kontroll og avkorting

13 TIL § 13. OPPLYSNINGSPLIKT OG KONTROLL

En forutsetning for at det kan gis erstatning er at påleggene følges opp. Kommunen kan gjennomføre stedlig kontroll ved behov.

Alle ledd i forvaltningen kan med henvisning til forskriften kreve de opplysningene som er nødvendige for å fatte vedtak etter søknad, dispensasjon eller klage.

14 TIL § 14. AVKORTNING, TILBAKEBETALING OG MOTREGNING

Dersom vilkårene i forskriften ikke blir fulgt kan erstatning kreves tilbake. Et eksempel på dette er hvor søker har fått delutbetaling, men ikke har gjennomført tiltak i henhold til saneringsplanen. Stopper saneringsarbeidet før saneringen er fullført regnes dette som

brudd på kravet om gjennomføring av vedtaket. Ettersom gjennomføring av vedtak er et vilkår for rett til erstatning, vil hele delutbetalingen derfor bli krevd tilbakebetalt.

Tilsvarende vil gjelde dersom det i ettertid viser seg at søker ikke oppfyller de generelle vilkårene i forskriften § 3 første ledd.

Forskriften § 14 første ledd fastslår at forvaltningen kan kreve tilbakebetalt erstatningen eller motregne i senere tilskuddsutbetalinger dersom erstatningen er utbetalt i strid med vilkårene i forskriften.

Hovedregelen er at feilutbetalinger skal kreves tilbake dersom virksomheten ikke har oppfylt vilkårene for å få erstatning etter forskriften. Det må likevel foretas en konkret vurdering av rimelighet.

Feilutbetalt tilskudd kan også motregnes i senere tilskuddsutbetalinger. Dersom det foreligger et endelig vedtak om tilbakebetaling er motregningen kun en oppgjørsmetode, og det er kun behov for at forvaltningen sender en melding til søker om at motregning vil bli iverksatt ved en kommende tilskuddsutbetaling.

For at tilbakebetaling og avkortning skal kunne kreves, må vedtaket hvor tilskuddet ble innvilget omgjøres etter forvaltningsloven § 35. I saker om tilbakebetaling og avkortning må det sendes forhåndsvarsel til søkeren om at forvaltningen har oppdaget at det er blitt utbetalt for mye tilskudd, at saken vurderes, og at utfallet av vurderingen kan bli at det kommer et krav om tilbakebetaling av tilskuddet, jf. forvaltningsloven § 16.

Det kan kreves renter for krav som ikke innfris ved forfall. Formålet er å motivere til å overholde fristene og å hindre at virksomheten skal tjene på å unnlate å betale.

Ved grov uaktsomhet eller forsett kan det kreves renter fra tidspunktet for utbetalingen av tilskuddet som kreves tilbake. Bakgrunnen er at man ønsker å gjøre det lite attraktivt å ta sjansen på å beholde et uberettiget beløp inntil det eventuelt blir krevd tilbake. Regelen har også til hensikt å forhindre at feilutbetalinger skjer. Risikoen for å bli ilagt renter skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknad om tilskudd.

Selv om det er en «kan» -bestemmelse, er renter fra og med den urettmessige utbetalingen hovedregelen ved grov uaktsomhet eller forsett. Et annet resultat enn hovedregelen skal begrunnes. Samtidig er det ikke nødvendigvis rimelig at parten belastes for en unødig lang saksbehandlingstid dersom dette skyldes forvaltningen selv. Det finnes eksempler på at klagesaksbehandling har trukket ut i tid. På den annen side er det heller ikke gitt at det er rimelig at parten skal ha en gevinst av å ha fått råde over et urettmessig utbetalt beløp i hele perioden frem til endelig vedtak i klagesak. I slike tilfeller kan det være rimelig å dele renteperioden slik at man krever forsinkelsesrenter i perioden fra utbetalingen skjedde til det ble truffet vedtak i første instans, mens man beregnet avsavnsrente (for eksempel lik ordinær innskuddsrente) i perioden fra vedtaket i første instans treffes og frem til betaling skjer.

Standardiserte satser

I forskriften § 20 siste ledd står det «Etter de første 14 dager etter siste bedekning eller inseminasjon gis det i Nord-Norge et drektighetstillegg på 810 kroner per påbegynte 14. dag i inntil 14 uker. For resten av landet er satsen 710 kroner.» I tabell 1 (se under) er det vist hvordan beregningen kan utføres.

Tabell 1. Beregning tillegg per drektige purke. Det er forskjell i satsene for Nord-Norge og Sør-Norge. Nord-Norge er definert som fylkene Nordland, Troms og Finnmark. Tillegget per drektige purke består av en sats som varierer med antallet dager purka er drektig og en fast sats. Det gis kun den faste satsen de første 14 dagene etter bedekning. Deretter øker satsen i forhold til hvilken 14-dagers-periode (Z) purka er etter bedekning. Eksempler er oppført i tabellen.

Formel Nord-Norge:		Erstatning Kr = (Z x 810,-) + 5000,-
Formel Sør-Norge:		Erstatning Kr = (Z x 710,-) + 4500,-
Bedekningsdag = dag 0		
	Dag etter bedekning:	Tall som settes i formel:
	1 - 14	Z=0
	15 - 28	Z=1
	29 - 42	Z=2
	43 - 56	Z=3
	57 - 70	Z=4
	71 - 84	Z=5
	85 - dagen før grising	Z=6
Eksempel:		
Purke 44 dager etter bedekning, Z=3, i Sør-Norge (Y= Z x 710,-): Y= 3 x 710,-, <u>Y= 2130,-</u>		
Erstatning:	Purke	4500,-
	Drektighetstillegg (Y)	<u>2130,-</u>
	Totalt	<u>6630,-</u>
Eksempel:		
Purke 44 dager etter bedekning (Z=3) i Nord-Norge (Y= Z x 810,-): Y= 3 x 810,-, <u>Y= 2430,-</u>		
Erstatning:	Purke	5000,-
	Drektighetstillegg (Y)	<u>2430,-</u>
	Totalt	<u>7430,-</u>

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Gunn Eide
Seksjonssjef

Nina Solheim Flæte
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.